

Kerncijfers vrijetidssector Zeeland 2020

De Zeeuwse vrijetijdsector wordt zwaar getroffen door de coronacrisis. De sector, bestaande uit verblijf, horeca en vermaak, heeft in een enquête van HZ Kenniscentrum Kusttoerisme alvast de balans opgemaakt voor 2020 en de resultaten laten een zorgelijk beeld zien.

Horeca

De horeca wordt zwaar getroffen door de vele coronamaatregelen. Ruim 60% van de respondenten verwacht het jaar met verlies af te sluiten, omzetten zijn gemiddeld ruim 20% lager dan in 2019. Deze daling lijkt nog enigszins beperkt te blijven, door omzetgroei in de zomer dankzij het mooie weer en de groei van het aantal overnachtingen. De uitkomsten van dit Zeeuwse onderzoek zijn optimistischer dan een aantal recente nationale prognoses. Een [landelijke peiling van Koninklijke Horeca Nederland](#) (KHN) en [een analyse van ABN AMRO](#) voorspelden dat de horeca dit jaar op ongeveer de helft van de omzet van 2019 uit zal komen. Uit de KHN-peiling blijkt bovendien dat een derde van de horeca-ondernemers twijfelt of hun bedrijf deze crisis zal overleven.

Over het onderzoek

In totaal hebben 357 respondenten meegewerkt aan het onderzoek (zie figuur 1). Dit aantal is weliswaar niet representatief voor de Zeeuwse vrijetijdsector, maar door de goede regionale spreiding en spreiding qua type bedrijfsactiviteiten geven de resultaten een goede impressie van de huidige situatie. De enquête is de derde in een reeks van onderzoeken naar de impact van de coronacrisis op de Zeeuwse vrijetijdsector. De enquête is in november 2020 uitgevoerd door HZ Kenniscentrum Kusttoerisme, op verzoek van Toeristisch Ondernemend Zeeland en Economische Impuls Zeeland, en werd mogelijk gemaakt door Provincie Zeeland. [Bekijk het volledige rapport voor alle resultaten.](#)

Vrijetijd overig

Respondenten vanuit het overige vrijetijd domein (attracties, zalencentra, rondvaartbedrijven, etc.) schetsen een zo mogelijk nog somberder beeld. Zij konden niet profiteren van de mooie zomer door de voortdurende capaciteitsbeperkingen. Die capaciteitsbeperkingen hebben enorme gevolgen voor het verdienvermogen van ondernemers in deze branche. Zo kan maar een kwart van de respondenten kostendekkend opereren bij het huidig geldende maximum van 30 personen per ruimte. Als dat maximum wordt losgelaten en alleen de 1,5 meter-maatregelen worden toegepast, biedt dat maar weinig soelaas: dan wordt de exploitatie voor zo'n 40% van de respondenten kostendekkend. Dat betekent dat veel bedrijven in deze branche vanaf maart verlies hebben geleden. Al met al verwachten de Zeeuwse respondenten dat hun jaaronzet ten opzichte van 2019 gemiddeld met ruim 40% zal dalen en is er voor een grote meerderheid sprake van een negatief resultaat.

Figuur 1

Aantal respondenten naar type bedrijf

	Verblijf (Hotels, B&B's, groepsaccommodaties)	47
	Verblijf ((mini)campings en bungalowparken)	133
	Horeca	142
	Overig vrijetijd	35

Verblijfsaccommodaties

De verblijfsaccommodaties hebben zeer veel overnachtingen en omzet misgelopen in het voorseizoen, zoals hiernaast wordt weergegeven. Zeeland werd harder geraakt dan andere regio's, door het verbod op toeristisch overnachten in deze periode. Vervolgens pakte de zomer voor diverse soorten verblijfsaccommodaties totaal verschillend uit. Campings, minicampings en bungalowparken profiteerden optimaal van de toegenomen belangstelling voor vakantie in eigen land en zagen een recordaantal overnachtingen. 93% van de respondenten uit dit verblijfssegment verwacht het jaar positief af te sluiten. Daarentegen laten respondenten met hotels, B&B's en groepsaccommodaties een totaal ander beeld zien. Deze groep heeft nauwelijks kunnen profiteren van de toename in overnachtingen in de zomer. Vooral groepsaccommodaties hebben het zeer moeilijk, aangezien de groepsmarkt vanwege de coronamaatregelen volledig stil kwam te liggen. 40% van de respondenten in dit verblijfssegment (hotels, B&B's, groepsaccommodaties) verwachten het jaar met (fors) verlies af te sluiten.

Gevolgen voor bedrijven

Al met al zullen veel ondernemers in de Zeeuwse vrijetijdssector het jaar 2020 met een negatief resultaat afsluiten. Respondenten van de enquête zeggen deze negatieve resultaten nu nog te kunnen opgevangen, maar er zijn grote zorgen over de liquiditeit in de komende periode. Veel bedrijven balanceren op het randje van de afgrond. De late uitbetaling van steunmaatregelen leidt hierbij tot extra zorgen.

Ondanks de penibele financiële situatie willen veel ondernemers vooruit kijken en hun bedrijf blijven ontwikkelen. Gedurende 2020 werden zeer veel investeringen uitgesteld, maar werd toch ook wél geïnvesteerd, om te voldoen aan corona-maatregelen én om in te spelen op de kansen van seizoen 2020. Het investerend vermogen voor de komende jaren staat sterk onder druk. Vanuit dat perspectief is het zorgwekkend dat de kredietverstrekking vanuit banken lijkt te stagneren.

De vrijetijdssector is van groot belang voor Zeeland, zowel economisch als voor de leefbaarheid en het voorzieningenniveau voor de Zeeuwen zelf. Als gevolg van de coronacrisis staat het voortbestaan van een substantieel deel van de sector onder druk. Dit heeft grote impact op de sector, maar ook voor de Zeeuwse economie en leefbaarheid.

Ontwikkelingen overnachtingen 2020

Zoals uit de voorgaande enquêteresultaten bleek, hebben de maatregelen tegen het coronavirus een ongekende impact op de vrijetijdssector. Belangrijke graadmeter voor de ontwikkeling van het toerisme is het aantal overnachtingen per jaar. De officiële jaarcijfers over het aantal overnachtingen worden pas in het voorjaar van 2021 verwacht. Om toch alvast een indruk te krijgen van 2020, heeft HZ Kenniscentrum Kusttoerisme op basis van alle beschikbare cijfers en informatie een prognose gemaakt van het uiteindelijke aantal overnachtingen in Zeeland in 2020. Belangrijke bouwsteen hierbij zijn de voorlopige cijfers van het CBS over toerisme in de maanden januari tot en met september.

Laagseizoen (januari t/m maart)

Januari en februari lieten samen nog een stijging zien in het aantal overnachtingen in Zeeland van 25% t.o.v. dezelfde periode in 2019. Nederland kondigde op 12 maart de eerste landelijke maatregelen tegen het coronavirus aan. Per 16 maart gold voor de Duitsers een verbod op niet-essentiële reizen naar Nederland en de Belgen volgden een dag later. Per 30 maart werden toeristische overnachtingen verboden in Zeeland. Maart kende door al deze maatregelen bijna een halvering van het aantal overnachtingen ten opzichte van 2019.

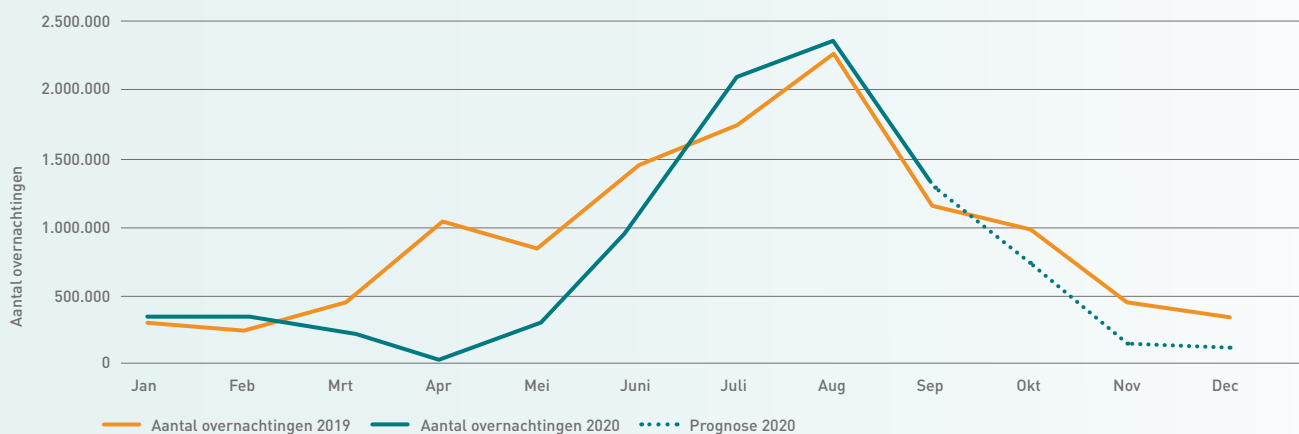
Voorseizoen (april t/m juni)

Het verbod op toeristische overnachtingen van de Veiligheidsregio Zeeland zorgde in april voor een historisch dieptepunt in het Zeeuwse verblijfstoerisme. Vanaf 1 mei is het verbod op toeristische overnachtingen stapsgewijs opgeheven. Per 16 juni zijn alle beperkingen beëindigd. In mei was het aantal overnachtingen 68% lager dan in mei 2019, in juni was er sprake van snel herstel en bleef de daling beperkt tot 28%. In vergelijking met 2019 heeft Zeeland in de maanden maart t/m juni 2,2 miljoen overnachtingen 'verloren'.

Figuur 2

Prognose overnachtingen in Zeeland 2020

Bron: HZ Kenniscentrum Kusttoerisme, op basis van diverse bronnen

Zomer (juli t/m september)

Door alle onzekerheden kozen veel Nederlanders voor vakantie in eigen land en met name de Zeeuwse campings en vakantieparken profiteerden mee. In juli steeg het aantal overnachtingen met 19% en deze stijging werd volledig veroorzaakt door de Nederlandse markt, bij een gelijkblijvend aantal overnachtingen vanuit het buitenland. In augustus was de toename kleiner: +4%. In deze maand groeide het aantal Nederlandse overnachtingen fors door (+40%), maar werd dit grotendeels teniet gedaan door een afname van overnachtingen van buitenlandse gasten (-30%). Het aantal overnachtingen in september groeide met 12%. Deze groei is wederom geheel te danken aan de Nederlandse markt (+27%). Het aantal overnachtingen van buitenlandse gasten is gelijk gebleven, met een lichte groei van de Duitse gasten (+6%) en een forse daling van Belgische gasten (-26%).

Prognose oktober t/m december 2020

De situatie in het najaar ziet er somberder uit. De Nederlandse horeca is sinds 16 oktober gesloten en er gelden sinds medio oktober wederom strengere reisbeperkingen voor buitenlandse gasten naar Nederland. Deze maatregelen zorgen ervoor dat het aantal overnachtingen door buitenlandse gasten naar verwachting gehalveerd is ten opzichte van oktober 2019.

Het aantal overnachtingen door Nederlandse gasten zal vanwege de herfstvakantie en inhaalboekingen vanuit het voorjaar nog licht gestegen zijn. In november en december zal het aantal overnachtingen van Nederlandse en buitenlandse gasten verder afnemen. Hierbij wordt gekeken naar de daling zoals die in mei zichtbaar was, nu gelden dezelfde reisbeperkingen en is de horeca opnieuw gesloten. Voor het dalingspercentage wordt de landelijke trend aangehouden, omdat het Zeeuwse verbod op toeristisch overnachten van toen nu niet aan de orde is.

Al met al is het 'verloren' voorseizoen niet goedge maakt in de zomer en kent ook het naseizoen weer forse beperkingen. Het aantal toeristische overnachtingen zal in 2020 uitkomen op circa 8,5 miljoen. Dit is een kwart lager dan de 11,1 miljoen overnachtingen die het CBS over 2019 rapporteerde.

Let wel: het aantal overnachtingen gepubliceerd door CBS is exclusief particuliere verhuur, jachthavens en overnachtingen van gasten in hun eigen vakantieaccommodatie (tweede woning, stacaravan etc). In totaal zullen er dus veel meer overnachtingen in Zeeland plaatsgevonden hebben. Door de grote verschuivingen in het vakantiegedrag 2020 is het lastig een goede raming te maken van deze niet-geregistreerde overnachtingen.

Totaal overnachtingen 2019

Op de vorige pagina werd het verwachte aantal toeristische overnachtingen in 2020 in beeld gebracht. Daarbij werd vermeld dat het totale aantal overnachtingen veel hoger ligt, door de niet-geregistreerde overnachtingen bij particuliere verhuur, jachthavens en eigen vakantie-accommodaties (tweede woning, stacaravan etc). Het CBS registreerde in 2019 11,1 miljoen overnachtingen. Op basis van cijfers toeristenbelasting en forensenbelasting van Zeeuwse gemeenten en diverse aanvullende berekeningen raamt HZ Kenniscentrum Kusttoerisme het totaal aantal overnachtingen op maar liefst **19,2 miljoen**.

De gemeente Schouwen-Duiveland telde het grootste aantal overnachtingen, net iets meer dan de gemeente Veere. De gemeente Reimerswaal telde het kleinste aantal overnachtingen. Met name in het binnenland is een meer dan gemiddelde groei te zien. Grote veranderingen ten opzichte van 2018 kunnen vaak worden verklaard door wijzigingen in het accommodatie-aanbod.

Figuur 3

Overnachtingen per gemeente in Zeeland, 2019

Gemeente	Overnachtingen	Groei t.o.v. 2018
Borsele*	189.000	4%
Goes	264.000	-9%
Hulst	247.500	6%
Kapelle	203.500	17%
Middelburg	487.500	11%
Noord-Beveland	1.670.500	2%
Reimerswaal	66.500	20%
Schouwen-Duiveland	5.580.000	3%
Sluis	4.026.000	4%
Terneuzen	302.500	6%
Tholen	341.000	4%
Veere	5.483.500	4%
Vlissingen	404.000	8%
Totaal	19.266.000	4%

* Gemeente Borsele heft geen toeristenbelasting, het aantal overnachtingen is geraamd door HZ Kenniscentrum Kusttoerisme.

Achtergrond van de berekening

Voor het verblijfstoerisme wordt vaak gebruik gemaakt van cijfers van het CBS. Het CBS meet het aantal overnachtingen van Nederlandse en buitenlandse gasten bij toeristische accommodaties, ook als zij met een zakelijk motief reizen. Door deze aanpak blijft een deel van het verblijfstoerisme buiten beeld, denk hierbij aan kleine (vaak particuliere) logiesaanbieders, vaste gasten (mensen met een eigen vakantieverblijf zoals een stacaravan of tweede woning), watersport en cruisevaart. CBS brengt dus slechts een deel van het toerisme in Zeeland in kaart.

Om een completer beeld te kunnen geven heeft HZ Kenniscentrum Kusttoerisme, met toestemming van de Zeeuwse gemeenten, het aantal overnachtingen in beeld gebracht aan de hand van cijfers vanuit toeristenbelasting en forensenbelasting (tweede woningen). Voor eigenaren van tweede woningen en voor jaar- en seizoenplaatsen op campings is gerekend met een gemiddeld aantal

overnachtingen per jaar, gebaseerd op het onderzoek Vaste gasten in Zeeland 2017, uitgevoerd door HZ Kenniscentrum Kusttoerisme in samenwerking met ondernemers en overheden. Voor gemeenten die geen toeristenbelasting of geen watertoeristenbelasting heffen, is het aantal overnachtingen geraamd op basis van de omvang van het aanwezige verblijfsaanbod en overnachtingscijfers in vergelijkbare gemeenten.

Ondanks dat het CBS niet alle overnachtingen in Zeeland weergeeft, blijft het een belangrijke bron om het toerisme in Zeeland te monitoren. Zo geven de CBS-gegevens een beeld van de herkomst van gasten die naar Zeeland komen en de seizoensspreiding van overnachtingen in toeristische accommodaties. Bovendien kan met de CBS-cijfers een vergelijking met andere Nederlandse provincies gemaakt worden.

Colofon

© 2020, Kenniscentrum Kusttoerisme

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door Provincie Zeeland.

Bij het samenstellen van deze publicatie is de grootste zorgvuldigheid betracht. Kenniscentrum Kusttoerisme is echter niet aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade als gevolg van de aangeboden informatie in deze publicatie.

Kenniscentrum Kusttoerisme

p/a HZ University of Applied Sciences

Postbus 364, 4380 AJ Vlissingen

Telefoon: 0118 - 489 756

E-mail: kenniscentrumtoerisme@hz.nl

Website: www.kenniscentrumtoerisme.nl

Bronnen

- ABN-AMRO (2020). Prognose sector Leisure 2020-2021
- CBS (2020). Statistiek Logiesaccommodaties. Geraadpleegd via opendata.cbs.nl
- Kenniscentrum Kusttoerisme (2020). Economische impact coronacrisis op Zeeuwse vrijetijdsector (vervolgonderzoek – najaar 2020)
- Koninklijke Horeca Nederland (2020). Corona-onderzoek KHN-leden: Nieuwe steunmaatregelen dringend noodzakelijk voor voortbestaan horeca.

